

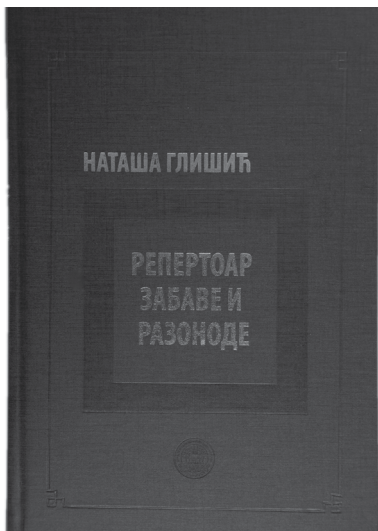

XXV ТЕАТАР ФЕСТ

Петар Кочић

ИЗМЕЂУ СНОВИЋЕЊА И РЕАЛНОСТИ

5–11. јун 2023.

ЦРНОГОРСКО НАРОДНО
ПОЗОРИШТЕ И ЦЕНТАР ЗА
КУЛТУРУ ТИВАТ

ПОКОЈНИК

„Репертоар забаве и
разоноде“

Аутор: Наташа Глишић

Учесници промоције:
проф. др Игор Симановић,
проф. др Маја Волк,
проф. др Лука Кеџман и
проф. др Наташа Глишић

у 18 часова, сцена „Петар Кочић“

у 20 часова

8. ЈУН

БИЛТЕН

4

Округли сто

„Покојник“
Црногорско народно позориште и
Центар за културу Тиват

Треће такмичарске вечери одиграна је представа „Покојник“ по тексту Бранислава Нушића у режији и адаптацији Егона Савина. Овај пројекат, који је измаио дуг аплауз бањолучке публике, јесте копродукција Црногорског народног позоришта и Центра за културу Тиват. Модераторка Александра Гловацки је на почетку разговора указала на актуелност овог најмрачнијег и најопоријег Нушићевог комада, иако је написан 1937. године. Разговору о представи присуствовали су глумци: Марко Баћовић, Бојан Димитријевић, Лазар Драгојевић и Слободан Маруновић. У глумачкој подјели су и: Нада Вукчевић, Горан Вујовић, Александар радуловић, Славко Калезић, Стеван Вуковић, Дејан Иванић, Стеван Радусиновић, Радмила Божовић, Јадранка Мамић, Драган Рачић и Слободан Вујадиновић.

Марко Баћовић, који тумачи лик бескрупулозног Спасоја Благојевића о свом лику који је правио врло слојевито и уопште о раду на представи рекао је сљедеће: „Нушић је добар човјек и самокритичан, који каже да се увијек смијемо прво себи, па онда оном поред нас, па оном изнад нас. Све те мане које препознајемо код тих људи, све то и ми

посједујемо. Заправо, ефекат смијешног долази од тога када те лоше мисли и радње које чине ликови на сцени препознамо и код сцене, али нашим моралним ставом га заустављамо одмах у зачетку и онда се смијемо људима који то спроведу до краја. Зато је он волио све своје ликове, од Јеврема Прокића па до Агатона, који је већ близу овога, али неке симпатија има и према Живки, која на крају виче публици: Шта је? Што се смејете? Ја ћу се вратити поново.’ Мислим да за Спасоја Благојевића није имао никакве симпатије, он је већ био при крају, није га цијенила критика, али га је публика обожавала. Прву добру критику је добио баш за ‘Покојника’ и то када се играо у Загребу. То је баш један шамар у лице цијелој тадашњој заједници. Ето, видимо како је ’37. изгледало, мрачно. Некад сам се питао шта је смијешно код тог човјека. То је та нека упорност којом не вјерује у оно што му не иде у прилог, или да повјерује у нешто што може да искористи. Он је апсолутно бескарактерни карактер, он нема ниједну трунчицу неког моралног става, нема кичму. Он се некако утопи, провлачи се, зависно од ситуације. Кад треба да је груб, набусит, он је такав, кад треба да је понизан, он је такав и то до крајности. Нажалост, био сам у прилици неке Спасоје, они, нажалост, постоје. И зато

је то било изузетно захвално за глумца да то уради. Могао је он од почетка да буде мекши, али Егон (Савин) је инсистирао да то буде мало тврђи па смо му додали тај пиштољ. Мало личи на данашње шефове ОКГ – организованих криминалних група, а то што је најмрачније у овом комаду јесте то што власт искоришћава таквог човјека, користећи све институције система да би преко њега отели неку имовину и онда ту имовину оплођавали даље кроз концесије, продају, препродају, као што данас имамо много прилика, не само у црној Гори, него у региону. Мислим да је то мање-више свуда тако исто. Просто, Спасоји постоје, власт их користи. Пре готово стотину година је написано, а данас је можда чак и горе. Јер, Љубомир Прокић код Нушића има извјесни стид према ономе коме је отео научни рад и

на основу тога стекао докторат и направио цио свој живот. Код Нушића се он стиди и мало је уплашен, а данас тога нема. То данас не постоји, да се неко постиди што му неко каже ‘ти си украо сто милиона’. ‘Па шта?’ На крају смо ставили то што Ђурић каже: ‘Децо моја, знао сам да ћемо победити, зато што сам увек веровао да добро увек на крају победи’. То је баш жестоко, све у главу. Жестока сатира“.

Бојан Димитријевић игра Павла Марића, који је, поред служавке Марије, једини позитиван лик. На питање колико је тешко играти позитиван лик у гомили ликова обојених јаким бојама, рекао је сљедеће: „Мало је компликовано. Павле није компликован, јасан је као дан и другачији је од свих других ликова и Егон је то решио. У договору смо дошли до тога да је најбоље да будемо кроз мелодраматични, где он има фиксацију своје жене која је таква каква је, али, просто, он не може, а да је не воли. Он је у тим неким проблемима врло емотивно, то је као нека романтична драма, док је око мене комедија и гротеска и шта све не, тако да је мало компликовано остати мимо целе ове екипе у неком сасвим другом

жанру, бити у драми и проживљавати док се они забављају. С те стране није баш лако“. Модераторка је затим поменула Павлову еротску везаност за жену која је, у односу на оригиналан текст, нешто измијењена, што је Димитријевић објаснио: „Није кроз тако. Мислим, јесте, али није. Егон је додао једну сцену. Да, воли је, враћа се и тражи после да буде с њим, али додао је једну малу сцену из Нушићеве ‘Пучине’, то је тај његов опус грађанских драма и комедија, тако да је нашао однос који се идеално поклапа и убацио га овде јер је баш хтео да покаже тај наш однос. Комад почиње тиме да је већ распад тог односа па је онда хтео да га мало ојача. Ми смо све то до Павловог одласка звали увод, то је био као неки интро, а онда иду ова три чина“.

Слободан Маруновић је на Пургаторијуму прошле године добио награду за бравуру управо за улогу Господина Ђурића у представи „Покојник“, улогу типичног политичара: „Прво морам да кажем да је ово последњи комад који је Нушић написао у свом животу, на неки начин ово је опорукa његовог живота и коментар времена у којем је живио и стварао. Овај комад изгледа стварно апокалиптично. Међутим, вријеме у којем ми сада живимо је још горе од оног времена када је овај комад написан. Нушић у ‘Покојнику’ не оставља ни трунку наде да ће бити боље. ми видимо данас да је још горе него у оном времену кад је овај комад писан. Ја сам стари глумац и начитао сам се и играо сам и посматрам живот из ове позоришне визуре и ликова које су написали неки драмски писци. Што се

тиче овог лика, Ђурића, тај лик постоји и у Бањалуци и у Подгорици и у Београду и у Загребу и у Скопљу и у Лондону и у Паризу, а нарочито на овим нашим балканским транзицијским просторима. Ови лондонски су транзицију прошли тридесетих година, кад су се њихови прађедови обогатили на овакав начин, као што бескрупулозно ради Ђурић са својом екипом, Спасојем и осталима који коло воде. То је најкласичнији сукоб мафије и есенцијалног људског морала. Све оно што је против човјека, против поштења, слободе, доброте, људскости, креативности, што носи Павле, као позитиван лик, оличено је у овим људима и ми то видимо на улици, у комшилуку, на послу, све горе, горе и горе. Нисам мислио ни на кога конкретно док сам градио лик, али познајем толико тих карактера, свуда – од болнице до продавнице, маркета у којем купујем – видим такве људе. Мале шефове који су снобови, пију коњаке, скупљају лову, воле и не воле жене. Господин Ђурић је наш савременик кога можемо срести на улици, ја сам му дао нешто од онога што примјећујем у свом окружењу, тој експресији, тој лажи“.

Лазар Драгојевић игра Љубомира, који је, уз, све, кукавица. Питање је да ли би он био поштенији или се само плаши: „Моје гледање, док сам стварао лик, је да је то човјек коме сте дали моћ у руке и од једног тог послушног дечка, мало збуњеног, постаје једна лицемјерна кукавица. Мислим да нам то није страно. Обично људи у политичком свијету, директори који сједну у неке фотеле су из тих послушних момчића, мало збуњених, постали лицемјерне кукавице, као што је то Љубомир Протић. Егон је инсистирао на језику којим говоримо. Као неке ко је млад глумац који је на почетку каријере, радити с једним таквим редитељем је јако лијепо. Што више дајем, он више тражи, ја још више нудим и, некако, имали смо тај зајенички полет. Јако је лијепо радити с таквим редитељима, с таквим колегама и бити дио овакве представе“.

Модераторка је затим поставила питање да ли би у овом мору мушких ликова, криминалаца, могла да се снађе и опстане другачија жена од Рине на шта је одговорио Марко Баћовић: „Она је жена из тог милеа, с тим што до краја има ту мелодрамску црту неке превртљивости. Има нешто добро дубоко у њој. Павле Марић је сасвим другачији човјек од свих и негде је то остало код ње. Она је интелигентна, али јој то не смета, просто је дио тога свијета – отми шта можеш и у

томе уживај. Она би се, да је случајно Павле Марић успио, не знам којим триковима да се поврати, вратила њему“.

Марко Баћовић се затим осврнуо на рад с редитељем Егоном Савином: „Егон је дошао и рекао нам да је ово једна врло чврста драма, грађанска драма, чврсте структуре. Он Нушића поштује, обожава, сматра га за једног од три највећа комедиографа и драмска писца код нас и уопште. То је класик који мора да се игра, он често ради и те његове грађанске драме попут ‘Пучине’ и ‘Тако је морало бити’. Рекао нам је да морамо да се чувамо тога да, кад се ради нешто комично, публика не повуче, јер почнеш мало да се ачиш. То се, иначе, ради врло често кад се игра Нушић, а то је грешка. Нема потребе, људи нису смијешни зато што хоће да буду смијешни, него, кад су у ситуацији из које не могу да се ископају, раде поступке који су смијешни. То је њихова најозбиљнија намјера да се чупају из те ситуације па зато раде неке ствари. Рекао нам је да ствар морамо водити тако да смо једном ногом у драми, а другом у комедији. Ако дигнемо једну, није добро, а ако дигнемо другу, ствар пропада. Али, инсистирао је на томе да играмо, прије свега, чврсту драму јер ово

јесте чврста структура, врло су јасни ти људи ко шта жели у сваком секунду да постигне и на који начин се нешто ради да би се нешто друго постигло. То је било његово главно упозорење и стално смо радили на томе. Мада, то некада варира“. Баћовић је затим говорио и о идеји да комад буде изведен на црногорском језику: „Прије неколико година Егон ми је понудио да то радимо и да провјерим како то може изгледати на црногорском. Ја сам почео да читам и закључио да то изгледа феноменално кад се чита. Питао ме да ли то могу да урадим и рекао сам да могу. То тада није прошло. Онда је дошло вријеме да ја постанем директор Црногорског народног позоришта и онда је он рекао: ‘Е, сад ћемо то да радимо.’ Онда сам се потрудио да нађемо и ове друге елементе, тај рад о мелиоризацији. Нашао сам да је између два рата постојао велики план да се исуши Скадарско језеро и да се добије 30 хиљада хектара земље јер је Црна Гора увијек имала проблем с тим. Ми говоримо углавном подгорички, осим полицајца, који говори никшићки, а Гого (Горан Вујовић) је баш Цетињанин и добар шмек добије та улога

са тим језиком, с тим менталитетом, тако да је то било стварно задовољство. Помагала нам је и Дубравка Дракић, а и сви глумци знају те акценте. Рекао сам једном: ‘Ово сад кад читам, као да је неки писац непознат, а одличан црногорски писац’. Нушић је Нушић, нема шта. Мислим да би се и њему допало“.

Бојан Димитријевић је такође говорио о сценском говору и како се снашао с тим: „Одмах су и Егон и Дубравка тражили да Павле говори тим неким књижевним црногорским језиком, који је, како сам ја схватио, само ијекавица, нема другачијих акцената“.

Услиједило је питање из публике Бојану Димитријевићу о томе колико је Нушић данас актуелан на шта је услиједио одговор: „Па исто, он је свремен и ванвременски писац као и сваки класик. Шта год се дешавало на планети или у нашој локалној заједници, мислим да ће бити увек актуелан. То су људи који су, на неки начин, сазнали и

знали, продрли у људску психу јако дубоко, а Нушић је, поготово нас и те неке наше валере и специфичности, покварености и све остало, знао у срж, тако ја могао да буде јако бистро огледало у ком, кад се огледамо, схватимо сву гнусобу коју носимо са собом, али он је то увек ‘паковао’ кроз хумор. Егон је причао током рада да Нушић мора тако да се ради. Сваки Нушић који је само комедијање, шмирање и наслањање на његове духовите реплике је промашен. Он је, заправо, базно и суштински један драмски, чак и трагичан, писац“.

Домаћин
вечери:

MOZZART

Долази моја генерација

јаки, моћни, стабилни, а углавном су ти људи кукавице које се у приватном животу крију у мишјој рупи. Дефинитивно је да је на крају зло побиједило и колико год да је Љубомир уплашен – он је зао човјек кога ја, као неко из публике не могу да браним.

Као глумац морам да нађем средства, морам да нађем то у себи, морам да нађем оправдање за то што он ради. А он то ради зато што му, једноставно, прија та фотеља, тај положај, прија му да буде ожењен са кћерком једног човјека који се „блокирао милионима“, као што је то Нушић казао. То је једна тако отровна реплика: „Блокираћемо се милионима и онда нам нико више неће моћи ништа“. То нам раде већ годинама, мртва је трка између цијелог региона. Раде то од прије мог рођења, а ја се надам да ће убрзо томе доћи крај јер долази моја генерација и не само моја, него и генерација Бојана Димитријевића и још неких људи који су се мало освијестили. Посебно кажем ја и моја генерација јер желим да оставим неки отисак, неки печат у времену. Ко ће, ако неће моја генерација и ја.

Да ли све Љубомирове негативне особине произлазе из његовог карактера или су наметнуте околностима у којима се налази?

Врло вјероватно, из ситуације. Он мора да се шлихта, иначе ће опет све изгубити или ће га убити, ликвидираће га ако неће да их прати, а већ је ушао у ту причу. Мене је мој отац учио и васпитавао да никад не идем у те приче јер се из тога не излази, једном кренеш, више не можеш да изађеш. Не постоји излаз из те ситуације. Увијек сам се трудио и увијек ћу се трудити да на поштен начин све добијем, зарадим и купим, да будем чист и пред Богом и пред људима и, прије свега, пред собом. Код Љубомира је то помало и до карактера. Он је кукавица, а кукавица јаја ставља у туђе гнијездо. Толико се плаши свега. Мислим да је код Љубомира, ипак, и до карактера и до ситуације.

Постоји ли још неки Нушићев лик који бисте радо играли?

Сада не. Било ми је јако лијепо учествовати у овом процесу и ја се надам да ће се ускоро опет радити неки Нушићев комад и са задовољством ћу прихватити било коју улогу таквог једног генија.

У представи „Покојник“, која је треће такмичарске вечери одиграна на XXV Театар фесту „Петар Кочић“ млади глумац Лазар Драгојевић је тумачио улогу Љубомира Протића. По завршетку округлог стола о представи разговарали смо са овом глумачком младом надом од које се, већ је сасвим јасно, може много очекивати.

Какав је Љубомир?

Као што сам рекао, Љубомир Протић је један послушан дечко који ће да обави своју дужност и ситни посао не баш претјерано добро, међутим, Љубомир је добио власт у руке. Добио је моћ и подршку великих моћника и аутоматски је у себи почео да храни оног вука којег Лазар никад не би хранио, које Лазар држи изгладњелог. Тих Љубомира, тих плагијатора има. Ако их игдје има, има их код нас на Балкану.

Да ли је Љубомирова уплашеност на сцени његово лице пред влашћу, а према људима које не видимо има сасвим другачији однос?

Апсолутно да јесте. Има толико филмова и серија, толико позоришних комада у којима су приказани такви људи који пред камерама, пред публиком изгледају много

Нестало је стида

Бојан Димитријевић, глумац кога је бањолучка публика синоћ гледала у улози Павла Марића у представи „Покојник“ Бранислава Нушића и у режији Игора Савина разговарао је с нама о лику из комада, али и о данашњици.

Која издаја Марићу теже пада – супруге, пријатеља и сарадника?

Мислим да га је највише издао пријатељ зато што он говори да му је то најстарији и најбољи пријатељ с којим је одрастао, ишао у школу, с којим је у послу. Верујем да му је ближи него брат рођен, да га је имао. Што се тиче жене, не верујем да је био у њу заљубљен цео живот, њу је упознао касније или кад се то већ десило. У сваком случају, мислим да би му једна издаја лакше пала да оне нису повезане. Значи, да га она није преварила с најбољим пријатељем, вероватно би то лакше поднео, а овде је реч о дуплој издаји.

Да ли мислите да је Марић, по повратку из Беча, могао очекивати околности у којима се нашао односно да ли је и прије свог одласка био свјестан каквим људима је окружен?

Јесте. Чак и ако није, кад је био у Бечу, мислим да су ствари могле да му се искристалишу са те дистанце. Често кад смо у неком систему, функционисемо изнутра, немамо довољно увида или немамо довољно неких самопреиспитивања да видимо у чему смо, а кад се измакнемо из тако нечега, једино ако смо слепи или ако смо људи који се самозаваравају у не знам којој мери, не видимо с ким смо и какви су људи око нас.

Да сте сада у прилици да напишете крај драме, шта се дешава с Павлом Марићем?

Мислим да је Павле након одласка много боље него након првог одласка. Као у оној будистичкој причи кад момак наиђе на поплављен терен и ту је нека жена која не може да пређе на другу страну. Он је узме и пренесе, а други га питају: „Како си смео? Ми нисмо смели ни да јој се обратимо ни да је додирнемо.“ А он каже: „Е, ја сам је још јуче оставио тамо, а ти је и даље носиш са собом“. Мислим да је он у свом првом одласку понео све те људе са собом. Тај однос са женом га је све време јео, он је заљубљен у њу и жели је на сваки начин. Након свих тих покушаја које сте видели у комаду, мислим да му је, и ако је био у било каквој заблуди ко су ти људи и улепшавао неку слику и доживљај своје жене, дефинитивно јасно ко су ти људи и каква је то група ликова. Он то експлицитно каже, тако да мислим да је врло миран. Он није проблематичан, једино ако не оде у сличну глупу средину и не почне неки токсичан љубавни однос, биће добро. Он је стручњак, неко ко има знање и може да ради заради и зато му је добро.

Да ли су људи спремни и на горе ствари од оних о којима је Нушић писао да би заштитили свој интерес?

Да. У нашој данашњици присуствујемо неким врло огољеним и експлицитним примерима шта су све људи у стању да ураде за неку врсту личне користи или неке позиције или неке материјалне користи од тога и то је од Нушића, који је врло оштро и сликовито то описивао, до нашег доба толико метастазирало, толико је експлицитно. Постоји велика разлика. Тада су људи, сећам се тога и из свог детињства, људи јако бојали да се њихов углед не наруши. Породице су биле спремне да се одричу својих чланова ако они нешто погреше, да не би пала срамота на целу породицу. Мислим да је то нестало. Они су тад имали неке параметре и знали су шта је добро и шта је лоше и чега се треба стидети, а чиме се треба поносити. Мислим да је то једна ствар која је нестала од тада до данас. Данас се људи хвале стварима које су, буквално, за затвор, а опет неки дивни и драги људи, који и те како имају шта да кажу, су толико скрајнути и не пада им на памет да се боре за било какав простор да би, заправо, другима помогли. За данашње време је битно и то што је данас борба за општу добит и неко опште добро директно конфронтирана личном интересу. Значи, ако човек жели да се бори за неки бољитак, мора да се опрости са неким својим погодностима, комфором или нечим другим.

Повратак из света мртвих

Полазећи од „Покојника“, једног од последњих Нушићевих дела (1937), мрачне сатире која се опако разрачунава са лажним друштвеним моралом, лицемерјем, корупцијом, лоповлуком и разним другим видовима битанглука у круговима такозваног високог друштва, редитељ Егон Савин гради прецизну, компактну, и трагично савремену представу. Ликови су постављени у симболички тесан, затворен, клаустрофобичан простор, у Подгорици, у првим деценијама двадесетог века (сценографија Весна Поповић, костимографија Јелена Стокућа). На кулисама зеленкасто-црне боје, одштампане су старе, документаристичке фотографије града, са ретро шмеком. Осећање елегантне старине, достојанствене и стамене прошлости, које дискретно граде те архаичне слике, постепено ће добијати смисао контраста, са падањем маски и откривањем стварних лица актера, њиховог безочног хохштаплераја.

Режија Егона Савина је преовлађујуће реалистичка, ликови су одређени суптилном психолошком веродостојношћу и скоро опипљивом тежином драмског израза. У њима готово да више нема оне лепршаве, безазленије комичности Нушићевих ранијих ликова, смешних бедника попут лешинара из ожалашћене породице, или грамзиве министаркине фамилије. Стварност друштвено-политичке трулежи је убила могућност наивније и лаганије игре, остављајући скоро само простор за тамну гротеску. Она повремено изазива горак смех због апсурдних решења, на пример у сцени лажног колективног читања новина, у покушају игнорисања покојниковог повратка.

Бојан Димитријевић сталожено и уверљиво реалистички представља Павла Марића, изневереног супруга и амбициозног научника који нестаје након сазнања да га манипулативна супруга Рина (Бранка Оташевић) вара, са пријатељем Новаковићем (Александар Радуловић). Његов повратак из „мртвих“ изазива жестоке потресе, у круговима друштвено-политичке елите, буди панику и страх од губитка привилегија, дрмајући стубове друштва. А чињеница да не успева да их сруши, може се тумачити као симболичан знак немогућности промене – кривоклетници и сплеткароши ће урадити све како би задржали своје позиције. На том бескомпромисном путу, они разоткривају понављајуће механизме одржавања власти – од прављења медијских сплетки до оптужби за шпијунажу, што нам је све, данас и овде, и даље болно препознатљиво.

Марко Баћовић игра Спасоја Благојевића, шефа операције у борби враћања мртвака у свет мртвих, бестидног, неумољиво хладног покварењака, увек приправног у борби да очува моћ. Ипак, и та маска челичне снаге пада, у односу са Ђурићем (Слободан Маруновић), када се разоткривају слабост, љигавост, улизиштво и бескичмењаштво, у његовој гротескној сцени цмиздрења, доказујући да нико није недодирљив.

Ретке призоре чисте комике доноси Славко Калезић, у улози Мила, користољубивог Рининог љубавника, и врцавог следбеника вере у моћ виска, или Фенг шуиа, изазивајући лагану комику. Стеван Радусиновић је Адолф Шварц, један у низу муљатора који дефилују на тој позорници вуцибатина, свету у коме се жене дају механички, по инерцији. Собарица Софија (Радмила Божовић) шири ноге по потреби, безлично и хладно, указујући на суморност њене позиције и односа према њој. Једна од жртава друштвене суровости је и Аљоша (Дејан Иванић), сенка од човека, несигуран, муцав, и такође разорен због прелјубе жене.

Дела Бранислава Нушића нису била постављана на црногорске репертоаре пуних двадесет и седам година. У вези са тиме, избор играња „Покојника“ је прави погодак, прво зато што није предвидив, или очекиван („Госпођа министарка“ или „Ожалашћена породица“ би били наметљивији избори), а и зато што потврђује Нушићеву убојиту савременост, овде безизлазно чемерну.

Позориште, као истинска савест друштва, не одустаје од опирања систему лоповлука и лажи. Марићев покушај да сруши корумпирани систем завршава се неуспехом, његовим протеривањем из земље, и очувањем принципа зла и покварењаштва. Но, и тај покушај се може тумачити као снап светлости у тамном мору апатије, јер сваки такав напор отвара бар некакву могућност да трули систем ипак пукне.

Ана Тасић

(Текст је објављен у „Политици“ 5. августа 2022. године)

ПОДРЖАВАЈУ НАС

генерални
спонзор
93. сезоне

банка партнер
Addiko Bank

MOZZART

una

Глас Српске

NEZAVISNE

metromedia
GROUP

СВИЈЕТЛО ПИВО
Ђањалучко
од 1873.

REINA
Tivola

GAZDINA
rakija

VIVIA

Сједана
ZABRANA

У четвртак, 8. јуна, у 18 часова на Сцени „Петар Кочић“ одржана је промоција књиге „Репертоар забаве и разоноде“ ауторке Наташе Глишић. Уз модератора Александра Матрака на промоцији су говорили: проф. др Игор Симановић, одговорни уредник, проф. др Маја Волк, рецензенткиња, проф. др Лука Кеџман, рецензент и ауторка.

Игор Симановић је у име Друштва чланова Матице српске у Републици Српској подвукао да Друштво постоји већ тринаест година. „Основани смо у Бањој Луци 2010. године. Један од наших основних задатака јесте да бринемо, проучавамо, истражујемо и бавимо се проблемима српског језика, књижевности и српске културе уопште. У том циљу смо покренули низ активности у којима нам наша колегиница проф. др Наташа Глишић помаже на сваки начин. Од свих наших активности, издвојила се на неки начин издавачка дјелатност. Тако да је један од капиталних пројеката које је Друштво покренуло едиција ‘Српска књижевност у Босни и Херцеговини’, која је, у суштини, едиција од националног значаја. У оквиру едиције до сада смо издали неких двадесет књига. Једна од библиотека које смо формирали јесте библиотека ‘Студије и расправе’ у оквиру које је и изашла књига Наташе Глишић ‘Репертоар забаве и разоноде’. Нама је велико задовољство што је књига уврштена у пратећи програм Театар феста. Важно је споменути да је Наташа Глишић потпредседница Друштва чланова Матице српске у Републици Српској. Изражавам

своје велико задовољство што је Наташа Глишић управо нама понудила свој рукопис да га објавимо и што је вечерас пред нама ова уистину лијепа књига“, у свом излагању је, између осталог, рекао Симановић.

Лука Кеџман је нагласио да је срећан што се промоција ове књиге на коју се чекало од 2019. године, коначно десила у Народном позоришту Републике Српске, јер ова књига то својим квалитетом свакако заслужује. „Док је Наташа истраживала, прикупљала и проучавала све што је било потребно да би ова књига настала, били смо у редовном контакту, тако да сам имао част да пратим све што је од почетка радила у припреми и логично је било да се после препоручи ова књига за штампање. Наташа је паметно поступила и одабрала један одређен период, који није велики, али није ни мали, али је довољан да би се из њега могли извући одређени закључци. Назив књиге је добро одабран, иако је Наташа дуго имала дилему који назив да додели књизи. У књизи се налази велики број драгоцених података. Народно позориште Врбаске бановине у то време има свој оркестар, има своју оперу. Играју се комади који су заиста врло забавни, али који су у исто време и врло захтевни. Рецимо, један водвиљ који је јако брзо ритма, не може да игра свако. У водвиљу мора да се брзо игра, брзо чини, брзо мисли, да се све ради брзо. Оно што је за науку битно, јесте да је Наташа сабрала на једно место све оно што се играло. Оно што је Наташа успела да сакупи и обради, казује

нам да су се у то време, у периоду од 1930. до 1945. године, у Народном позоришту Врбаске бановине играле добре представе“, ријечи су Луке Кеџмана.

Маја Волк је напоменула како је Наташа Глишић у својој књизи на лијеп и дискретан начин приказала како се у Бањој Луци мијења репертоар почетком Другог свјетског рата, како полако нестају глумци из Србије, како више нема француских аутора, већ на њихово мјесто долазе њемачки писци и додала: „Позориште јесте једно огледало живота и стварности. Притом, комедија и водвиљ су настали у историји позоришта са врхунцем неке демократије гдје је осмијех према себи и самоиронија кључ. Позориште мора да буде огледало које су некад политичари изгубили и које државе губе. Зато служи публика, зато служи позориште као једно огледало које може да каже своју ријеч. Нажалост, данас имамо публику која је толико дресирана и толико тренирана, много горе него у француском позоришту XVIII и XIX вијека, да пљешће на све. Ми живимо у времену која ја зовем ново царско рухо, гдје нико не смије да каже оно што мисли, јер се плаши да ће испати конзервативан и све зато мора да је добро. А некада је та публика умјела да изрази своја осјећања, да покаже незадовољство, да звижди, да баца ствари“.

Наташа Глишић је нагласила да надахнуће за ово истраживање није лежало само у чињеници да су француска драма и позориште за театрологе својеврсна страст. „Пресудан је био сусрет савременог истраживача са репертоаром међуратних позоришних сезона. У потрази за оригиналним називом једног француског комада, суочила сам се са низом препрека. Потрага није била нимало лака, будући да наслов те представе није одговарао називу ниједног дјела тог аутора. Покушај да преко ликова дођем до оригинала уродио је плодом. Сазнање да је на сцени Народног позоришта Врбаске бановине, непуну годину након париске премијере 1937. године, сценски упризорена комедија Андреа Мирабоа ‘Његов син, министар’ пријатно ме је изненадило и навело на паљење бакље којом ће освијетлити сјај галског духа на сцени бановинског позоришта тог времена. Публика из града на Врбасу улазила је у замрачену салу тек седам година старог позоришта готово истовремено када и публика европске престонице на Сени, тражећи забаву и разоноду. Мирабоова комедија није остала усамљена када је ријеч о праћењу европских токова савремених позоришних стваралаца, али је била један од пресудних фактора за одлуку да се упустим у ову истраживачку авантуру. Једна мала и позоришно незрела средина хватала је корак са великим културама и савременим ауторима. Био је то позив на путовање у прошлост, трагом француског репертоара. Надам се да ће и књига коју вечерас промовишем бити мали допринос у реконструисању позоришног живота и инспирација новим истраживачима театра да се препусте бројним затомљеним и неосвијетљеним темама, које склупчане у архивама чекају сноп свјетлости“, истакла је Глишићева.

**ТАКМИЧАРСКИ ПРОГРАМ ТЕАТАР ФЕСТА
ПЕТАР КОЧИЋ 2023.**

(од 5. 6. до 11. 6. 2023)

Уторак, 6. 6. 2023.

АТЕЉЕ 212

РОЛЕРКОСТЕР

Аутор: Јелена Кајго

Редитељ: Милица Краљ

Сријед, 7. 6. 2023.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НИШ

САН О ЗАВИЧАЈУ

(Невиђено фолк сновиђење)

Аутор: Иван Велисављевић

Редитељ: Милан Нешковић

Четвртак, 8. 6. 2023.

ЦРНОГОРСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ И

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ ТИВАТ

ПОКОЈНИК

Аутор: Бранислав Нушић

Редитељ: Егон Савин

Петак, 9. 6. 2023.

САРАЈЕВСКИ РАТНИ ТЕАТАР

МОЈ СИН САМО МАЛО

СПОРИЈЕ ХОДА

Аутор: Ивор Мартинић

Редитељ: Иван Плазибат

Субота, 10. 6. 2023.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ

(представа је реализована у копродукцији са

Стеријиним позорјем и фондацијом „Нови

Сад – престоница културе“)

УСПАВАНКА ЗА

АЛЕКСИЈУ РАЈЧИЋ

Аутор: Ђорђе Косић

Редитељ: Југ Ђорђевић

Издавач: Народно позориште Републике Српске

Уредник билтена: Наташа Кецман

Модератор округлог стола: Александра Гловацки

Модератор пратећег програма: Александар Матрак

Дизајн: Даниела Ђукић

Фотографија: Дејан Ракита

Организатор: Милан Лепер

